

Uvodnik

Po svemu sudeći pandemija Covida – 19 ide svome kraju. Doduše, može još i potrajati, izazivati kojekakve nepredvidive probleme i posljedice, no sreća u nesreći je da smo, temeljem više nego dvogodišnjeg iskustva, naučili kako se nositi s pandemijom i – osobito važno – sada iznimno, kako zaštititi gospodarstvo i nesmetano odvijanje poslovnih procesa. Očuvana je stabilnost financijskog sustava, pri čemu nije nevažno da je i osiguravateljni sektor ne samo zadržao pozicije nego čak i rastao u odnosu na ranije godine. Udar pandemije kao i osobito teške posljedice dvaju razornih i više manjih potresa u Zagrebu te na nekim područjima Zagrebačke i većini Sisačko-moslavačke županije, nisu značajnije ugrozile financijsku stabilnost hrvatskih osiguravateljskih društava. Sve to pokazuje da se s dobro uređenim i odgovornim poslovanjem i upravljanjem mogu, i samo tako mogu, rješavati i najveće poteškoće i izazovi. A nije gotovo kad mislimo da je gotovo. Sada smo izloženi još jednom opasnom i nepredvidivom problemu. Rat u Ukrajini nije bezopasan i bez posljedica na zemlje koje nisu izravno izložene vojnim operacijama. Kao članica EU Hrvatska je također uvela sankcije Rusiji u namjeri da se tako napadača čim prije prisili na odustanak od vojnih djelovanja i vraćanje na diplomatsko traženje rješenja. Sankcije će vjerojatno, prije ili kasnije, dati određene učinke. Međutim, sankcije ne djeluju samo prema onima kojima se s određenom namjerom uvode nego djeluju i na zemlje koje ih uvode. Tako, nakon što smo odtrpjeli pandemiju, sada je rat u Ukrajini i nama donio nove poteškoće za gospodarstvo i cjelokupno društvo. Razmjena s Rusijom¹ pa i Bjelorusijom na koju je protegnut najveći dio paketa sankcija, najvećim je djelom zaustavljena, a ona s Ukrajinom otežana teškim prilikama u toj zemlji. U 2021. g. ukupan robni izvoz u Rusiju iznosio je 1,5 milijardi kuna što je 1,1% ukupnog hrvatskog robnog izvoza, dok je istovremeno uvoz iznosio 3,5 milijarde kuna što je 1,6% ukupnog hrvatskog robnog uvoza. U odnosu na 2020. g. izvoz u Rusiju rastao je 2021. g. 15,7% dok je u istom razdoblju uvoz rastao za čak 99,0%. Ako tomu dodamo i robni izvoz u Ukrajinu i Bjelorusiju (0,4 i 0,1 milijarda kuna) dolazimo do ukupnog robnog izvoza u ove tri zemlje u iznosu od 2,1 milijarde kuna ili 1,5% ukupnog hrvatskog robnog izvoza u 2021. g. Uvoz iz Ukrajine² i Bjelorusije bio je manji od izvoza (0,3 i 0,1 milijarda kuna) pa je tako ukupni robni uvoz iz ove tri zemlje³ iznosio 3,9 milijardi kuna

1 Trećinu (33,2%) ukupnog robnog izvoza u Rusiju činili su farmaceutski proizvodi. Tu su još bitni uljano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi; industrijsko i ljekovito bilje; slama i stočna hrana (19,6% ukupnog izvoza u Rusiju i 19,5% ukupnog hrvatskog izvoza u toj kategoriji u 2021.). Očekivano, najveći udio u ukupnom uvozu iz Rusije, od gotovo 70% (69,6%), čine mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; bitumenske tvari; mineralni voskovi, koji uključuju naftna ulja, ugljen i plin. Štoviše, udio uvoza iz Rusije u ukupnom uvozu RH u ovoj kategoriji u 2021. iznosio je 8,2%. Nakon toga slijedi aluminij i proizvodi od aluminijske s udjelom od 16,8% ukupnog uvoza iz Rusije u 2021.

2 U izvozu u Ukrajinu i Bjelorusiju dominiraju farmaceutski proizvodi. (41,1% ukupnog izvoza u Ukrajinu), dok su u uvozu otprilike podjednako zastupljeni nuklearni reaktori, kotlovi, strojevi i mehanički uređaji; njihovi dijelovi (15,5%), drvo i proizvodi od drva; drveni ugljen (15,3%) te električni strojevi i oprema te njihovi dijelovi; aparati za snimanje i reprodukciju zvuka, aparati za snimanje i reprodukciju televizijske slike i zvuka, njihovi dijelovi i pribor (15,0%). U robnom uvozu u Bjelorusiju dominiraju električni strojevi i oprema te njihovi dijelovi; aparati za snimanje i reprodukciju zvuka, aparati za snimanje i reprodukciju televizijske slike i zvuka, njihovi dijelovi i pribor (36,1%), dok smo iz Bjelorusije najviše uvozili gnojiva (70,4% ukupnog uvoza iz Bjelorusije u 2021.).

3 U izvozu prema sve tri zemlje dominiraju farmaceutski proizvodi (33,4%) a u uvozu mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; bitumenske tvari; mineralni voskovi (62,2% ukupnog uvoza iz tih zemalja u 2021.) Gnojiva su, pak, činila 12,2% ukupnog hrvatskog uvoza gnojiva u 2021., aluminij i proizvodi od aluminijske 11,3% ukupnog uvoza aluminijske, bakar i proizvodi od bakra 9,4% ukupnog uvoza bakra, a mineralna goriva i dr. 8,3% ukupnog uvoza u toj kategoriji. To znači da smo u nekim kategorijama proizvoda, odnosno sirovina, uvozno ovisniji o ovim zemljama u odnosu na naftu i plin.

ili 1,8% ukupnog hrvatskog robnog uvoza u 2021. g. Možda to i nisu neki osobito veliki iznosi i postotci u gospodarskoj bilanci Hrvatske, ali su sasvim sigurno dobra osnova za daljnji dinamičan rast. Sada međutim sve pada u vodu i pitanje je kada će doći vrijeme da se krene ispočetka. S manjom dinamikom u hrvatskom gospodarstvu stagnira i rast našeg osiguravateljnog sektora. Aktualna prognoza ekonomskog rasta za Hrvatsku u 2022. g., koju je MMF u listopadu 2021. g. projicirao na 5,8%, sada je spuštena na 2,7%. Naša HNB, pak, u svojoj posljednjoj objavi svoju raniju prognozu rasta od 4,1% snizio je na 3,2%. Europska komisija još nije objavila svoju procjenu rasta hrvatskog gospodarstva koju je prije izbijanja ratnih operacija u Ukrajini iznosila vrlo dobrih 4,8%. Sasvim sigurno i naša Vlada morat će korigirati svoje optimistične najave gospodarskog rasta u 2020. g. I bez kalkulacija negativnih učinaka rastuće inflacije i brutalnog rasta cijena energenata, samo temeljem revidirane procjene MMF-a, ostvarit ćemo nižu razinu BDP-a za 2% ili više od 8 milijardi kuna manje nego su nam nosile procjene prije rata u Ukrajini i njegovih posljedica na hrvatsko gospodarstvo. Sve to, prilike i neprilike oko nas, jasno nam ukazuju da je naša osiguravateljna industrija, kao integralni dio društva i gospodarske zajednice, opet je pred izazovima neizvjesnosti i potrebom repozicioniranja.

U međuvremenu naš Hrvatski časopis za osiguranje, ustaljenim ritmom polugodišnjeg izlaženja ide dalje. Sada već možemo kazati da se stvorila čvrsta jezgra naših stalnih i redovitih suradnika, ekspertnih stručnjaka u osiguranju ali istovremeno, iz broja u broj, također i novih suradnika koju u osiguravateljnu struku donose nove teme i promišljanja. Struci koja se želi razvijati kako bi uvijek bila u stanju odgovoriti profesionalnim izazovima, uvijek je nužno potrebno obnavljanje klasičnih znanja, ali također i inovacija novih znanja kojima se obogaćuje struka.

Damir Zorić